

Biskopen

Anna Dahlman och Anders Persson

Museet i Fleninge har tacksamt mottagit sex av Anders Perssons dagböcker, skrivna mellan 1917 och 1941, genom förmedling av museiintendenten Gustaf Åberg.

Fleningebon Anders Persson, kallad *Biskopen*, var en säregen, målmedveten och arbetsam man med en stark strävan efter högre bildning. Han föddes den 19 november 1860 som son till husmannen Per Andersson (Fleninge nr 30) och Johanna Nilsdotter. Anders var yngst av sju syskon.

Den 29 mars 1893 gifte sig drängen Anders Persson, då bosatt på Gunnarlunda 36, med pigan Petronella Andersson, född 3 juli 1862 i Bårslöv. Hennes bror, Nils Andersson Granath, var skomakare i Strövelstorp.

Anders och Petronella fick tre barn:

- **Emma** blev folkskollärarinna och arbetade bland annat i Ebbarp vid Perstorp. Hon plågades av reumatism men gifte sig nyårsdagen 1937 med Hjalmar Magnusson och flyttade till en nybyggd funkisvilla i Perstorp.
- **Anna** utbildade sig till sjuksköterska i Uppsala, med fortsättningskurs i Stockholm, och arbetade senare bland annat i Helsingborg.
- **Hjalmar** blev trädgårdsmästare och genomgick sin elevtid i Pårp, Sofiero och Rosendahl. Han gifte sig i Östergötland och hade 1941 tjänst i Moholm, Västergötland, där han tog sig namnet *Flenninger*. Paret hade då två barn.

För att finansiera barnens utbildning tog *Biskopen* lån i Fleninge Sparbank och skötte noggrant både amorteringar och räntor. Familjesammanhållningen var stark, och barnen besökte ofta hemmet.

Många Fleningebor har tidiga minnen av *Biskopen* och hans karaktäristiska sätt att snabbt vandra vägarna fram till och från arbetet. På söndagar klädde han sig som en herreman, med kavaj, rock och silverkrycka, på väg till en eller ibland två kyrkor för att lyssna på predikningar. Efteråt diskuterade han predikningarna med prästen – så ingående att prästen till och med började besöka honom för råd inför kommande predikningar. Vid ett tillfälle påpekade *Biskopen* för en präst i Västra Broby kyrka att denne upprepat sin provpredikan från Strövelstorp. Det är troligt att det var sådana händelser som gav honom smeknamnet *Biskopen*.

Hans sex dagböcker ger en fascinerande inblick i livet i bygden och världen mellan 1917 och 1941. Det är troligt att han skrev dagböcker även före 1917, men dessa har ännu inte återfunnits.

Arbete och liv

Biskopens arbetsuppgifter var många och varierande. Han ansvarade för trädgårdsunderhåll, tjärning av tak, reparationer av takryggningar samt sågning och huggning av ved till:

- Fleninge Småskola
- Fleninge Norra skola
- Gunnarlunda Småskola
- Fleninge Högre Folkskola (efter 1930), som han själv kallade *Högskolan*
- Fleninge sjukstuga
- Banken
- Ålderdomshemmet

Därutöver arbetade han med avloppsrensning, dräneringsgrävning, väggropning och arbete vid stationära tröskor, först drivna av lokomobil och senare med elektricitet. Han tog även arbete vid sådd och skörd och arbetade på vintern med kvasttillverkning. Vid sidan av detta ägnade han sig åt stenhuggning – för en tunna stenskärv betalades 1,50 kr, och för en meter gropning 50 öre. Han förde noggranna anteckningar över alla travar, säckar och kilon, och ibland även antalet vedklabbar.

Hustrun Petronella bidrog också till försörjningen genom hushållsarbete i Fleninge och Strövelstorp. Hon gick långa sträckor till sina arbeten, och ibland mötte *Biskopen* henne på vägen.

Flytten till Strövelstorp

Familjen bodde på flera olika platser i Fleninge innan de den 1 oktober 1926 flyttade till ett eget hus i Strövelstorp – det andra huset på vänster sida av vägen söderifrån, närmast granne till Dahlmans affär. Huset testamenterades av Petronellas bror, Nils Andersson Granath, som bodde kvar där till sin död 1933.

Flytten innebar längre resväg till arbetena i Fleninge, men paret kunde ibland ta hjälp av bussen. Vid denna tid gick nio bussar på vardagar och tio på helgdagar.

Ur dagboken

1917 19/1 Slädparti på många håll.

1/2 Det stora ubåtskriget mot England har satts i gång av Tyskland. 21 fartyg har förstörts.

8/2 På bostället inkvarteras krigsfolk med hästar och artilleri från Kristianstad.

26/2 I föregående vecka blev Sveriges största segelfartyg, *Hugo Hamilton*, sänkt av en tysk ubåt i Panamakanalen. Fartyget hade full last av Chilesalpeter.

6/3 Det rasande kriget pågår. Inga utsikter till fred.

13/6 Två dödsdomar har avkunnats: mördaren Gyllenpalm i Stockholm och barnamörderskan Hilda Nilsson i Helsingborg, som mördat & barn.

27/11 Krigstelegrammen talar mycket om fred.

1918 12/2 Kl. 14 utbröt eldsvåda i Bror Hans gård. Loge och stallbyggnad nedbrann, men alla kreatur räddades. Orsaken var elfel.

9/10 Spanska sjukan härjar. Det första dödsfallet i Ödåkra. På två veckor dör 92 personer i Helsingborg.

1919 30/3 Landstingsmannavalen pågår inom länen. I tisdags (25/3) var det första gången kvinnor röstade. Fredsslutet nalkas och skall vara färdigt den 15 april.

28/6 Freden undertecknas.

1920 14/3 Klockareprov av fröken Elma Löwegren från Listerby.

20/3 Gamlegård i Kattarp nedbrann. Tre familjer blev hemlösa.

2/8 Thilda begravs. Vi samlas på Mörarps gästgivaregård och intog middag – fint gille. Sedan kom liket från Ödåkra, och processionen går till Hässlunda. Jordfästningen förrättades av kyrkoherde Bergstrand. På återfärden hem kom ett stort åskväder, så vi tog skydd hos Carl Nilsson och drack kaffe.

4/8 Skånska Mässan i Malmö begynte i måndags och fortsätter till den 8:e. Den ger gott resultat då många krämare från både Sverige och utlandet anlänt.

1921 31/12 Vid riksdagsmannavalet blev fem kvinnor intagna i första kammaren och fyra i andra kammaren. Skall dessa varelser kunna uträtta mer än storherrarna?

1922 28/8 Förbudsröstningen i Fleninge utföll med 92 ja och 447 nej.

21/5 Bestämdes en ny orgel – 20 stämmor – till en kostnad av 18 300 kr. Färdig den 1 juni 1924.

9/6 Skolbarnen skall idag åka ångbåt till Göteborg och bese jubileumsutställningen.

1924 20/7 Den nya orgeln invigdes (21 300 kr). Det nya kapellet och kyrkogården invigdes också.

1925 Dec-maj Mul- och klövsjukan härjar i Fleninge.

17/9 Vägen i Fleninge by stenas och tjäras. Dyra kostnader.

1926-1939 (Utdrag ur viktiga händelser)

- 1927: Flyttning till Strövelstorp.
- 1929: Arbete på nya skolbyggnaden i Fleninge begynner.

- 1932: Statsskulden är 2,2 miljarder kr.
- 1936: Höganäs har blivit stad.
- 1939: Mor Petronella dör efter tarmoperation. Kriget i Tyskland börjar den 1 september.

1940-1941

19/11 Stor uppvaktning på 80-årsdagen.

25/11 Vänster ben ovanför knäet amputeras.

18/1 1941: Åter till hemmet.

1/5 Flaggorna är högt i toppen. Jag har i natt varit dålig. Syster Stina var här på morgonen...

Tack, biskopen, för din idoghet och för att vi fått en inblick i livet i Fleningebygden från år 1917 till 1941.

Gunilla Holmberg

Redigerad och bearbetad 2020 av Sven Engle